

campbair

430306

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

1(1991), št. 3

7. marec 1991

V SREDIŠČU POZORNOSTI

SIK – TUDI ELEMENT SOCIALNEGA PROGRAMA

Prehod v evropsko sodobnost, ki jo označuje industrializacija družbe, ekonomska diferenciacija, kulturni, socialni in politični pluralizem, že zahteva od knjižnic veliko večjo fleksibilnost v prilagajanju potrebam, zahtevam, kot smo je bili vajeni do sedaj. Še posebej velja to za SIK, ki živijo v najtesnejši vsakodnevni povezavi z ljudmi svojega okolja in zato hitro registrirajo njihove probleme, potrebe, zahteve. Proces prilagajanja novim razmeram spremlja precej težav tudi zato, ker se z marsikatero problematiko izrazito srečujemo šele sedaj. Taka je tudi *brezposelnost*.

Kaj pomeni za posameznika in družbo, si ni težko zamisliti (le predstavljati si moramo, da smo med rastočo populacijo tudi sami). Potisnjeni na rob družbe, zahtevajo brezposelni, tako kot ostale marginalne skupine, posebno pozornost in pomoč. Med njimi so posebno kritični zlasti tisti, ki še niso bili nikoli zaposleni in tisti, ki niso končali nobenih šol. Poleg tega, da težje dobijo zaposlitev, si tudi veliko težje kot višje in visoko izobraženi, pomagajo sami (Svetlik: Delo in kruh.- NR 1991, št. 3, str. 71).

Knjižnica ne pomaga le s tem, da v njih brezposelni preživijo čas, ampak predvsem z ustreznimi informacijami, nasveti, literaturo in neknjižnim gradivom, pa tudi s prireditvami, ki bodo to skupino prebivalcev njenega območja čim prej demarginalizirale. Seznanja jih

1. z možnostmi za delo:

- (a) če iščejo službo (oglasi, sezname podjetij, delovna področja, prijave, prošnje, katera služba v kraju jim lahko pomaga...)
- (b) če želijo začeti z lastnim poslom (ideje, kaj delati, kje začeti, zakonske možnosti, omejitve, dovoljenja, trg, finance, kooperacija, katera služba jim je pri tem v pomoč...)

2. z možnostmi prekvalifikacije, nadaljnega ali dopolnilnega izobraževanja (ocenitev osebnih sposobnosti, vrste izobraževalnih programov, kdo jih prireja, kakšni so pogoji, kdo jim pomaga pri odločitvi, vključevanju...)

3. s socialnimi možnostmi (kaj pomeni brezposelnost, legalne pravice, nadomestilo OD, davki, ustrezne socialne službe, socialna podpora, kako, kje, kaj prihranimo...)

4. z možnostmi za aktivno preživetje prostega časa (klubi, konjički, volunter-ska, javna dela, umetnost, šport, filmi,

gledališče, katere službe in kdo jim pomaga pri tem...)

Poleg teh informacij jim nudi ustrezno knjižnično gradivo za izobraževanje, organizirano ali samoizobraževanje, lahko pa prireja tudi tečaje, seminarje, pogovore npr.: kako se uspešno učimo, kako uporabljamo informacije, tečaje za razvoj pismenosti... Pri ustreznih službah pa knjižnica predlaga dela, ki jih lahko brezposelni opravljajo tudi v knjižnici v okviru javnih del, npr.: enostavna popravila knjig, dostava in izterjava knjig na domu...

So se naše SIK že pridružile aktivni zaposlovalni politiki? So se povezale z zavodi za zaposlovanje, z izobraževalnimi organizacijami, s socialnimi službami? Poznajo populacijo nezaposlenih na svojem območju, imajo programe dela, ki jih poznajo oblikovalci in izvajalci socialnega programa in nezaposleni? Knjižnica, ki se je že lotila tega dela, četudi je še v povojih, naj to prikaže z zapisom v tem časopisu, za vzpodbudo in pomoč ostalim. Tema pa je primerna tudi za specialistično nalogo in za referat na posvetovanju ZBDS. Zanje (in za praktično delo) boste dobili primerno literaturo v INDOK centru/knjižnici za bibliotekarstvo v NUK. Opozorim vas še posebej na delo: Bakewell, K.G.B.: Business Information and the Public Library.- Aldershot : Gower, 1987.

Silva Novljan

PROTEST PROTI DAVKU NA TISK – PRVIČ

Dne 12.2.1991 je bil v Ljubljani v prostorih *Altech-a*, alternativne tehnologije, d.o.o., Titova 118, sestanek v zvezi z obračunavanjem temeljnega prometnega davka na tujo stro-

kovno in znanstveno literaturo. Sprejeti so bili naslednji sklepi:

1. Glede na Ur. list SFRJ 4/91, člen 15, točka 3, odločno zavračamo obračunavanje kakršnegakoli temeljnega prometnega davka za uvožene strokovne in znanstvene publikacije, ki so predmet mednarodnih sporazumov o uvozu prosvetnega, znanstvenega in kulturnega materiala. Iz Uradnih listov SFRJ 18/52 in 66/85 je jasno razvidno, da spadajo tovrstne knjige in periodične publikacije med obveznosti iz naslova konvencij, ki jih je podpisala Jugoslavija.
2. Zahtevamo, da uvožene strokovne in znanstvene knjige ter periodika, kot predmet posebnega družbenega pomena, zadržijo prioriteto, tako pri zagotavljanju deviz, kot pri plačevanju v tujino. Tako je bilo določeno v 110. členu Zakona o deviznem poslovanju ter v 111. členu, kjer je izrecno opredeljeno, da velja za tovrstno literaturo prost režim uvoza in plačevanja v tujino. Ob trenutnem nedelovanju deviznega trga bi bilo potrebno to prioriteto še posebej poudariti in ji pri zunanjetrgovinskem plačilnem prometu posvetiti vso pozornost.
3. V zvezi z "Obvestilom o načinu opravljanja plačilnega prometa s tujino v času od 11.2. do 31.3.1991", ki nam ga je 7.2.1991 poslala LB d.d. prosimo, da se uvoznikom takoj zagotovi možnost izvedbe plačil tujim dobaviteljem, saj nalogi stojijo od 14.12.1990 dalje. Več kot trimesečnega odloga plačil tuji dobavitelji ob poznavanju naše politično ekonomske situacije nikakor ne bodo sprejeli.

Ana Martelanc

PROTEST PROTI DAVKU NA TISK – DRUGIČ

Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK) v Ljubljani kot osrednja republiška matična knjižnica ostro protestira proti tistemu delu novega davčnega zakona, po katerem je tisk (knjige, periodične publikacije itd.) obdavčen z novo 3% stopnjo. Ker pred sprejetjem tega zakona tisk ni bil obdavčen — kakor tudi ni obdavčen v večini razvitih zahodnoevropskih držav — se lahko le z začudenjem sprašujemo, kateri razlogi so vodili poslance, da so tako nepremišljeno sprejeli takšen sklep.

Državljeni Slovenije so na prvih povojnih svobodnih volitvah izvolili svoje predstavnike v parlament predvsem z namenom, da bi zastopali njihove osnovne pravice in interese. Ena izmed osnovnih pravic je tudi pravica do znanja, informacije in kulture. Sodobnega, po evropskih standardih načrtanega razvoja, si dandanes nikakor ne moremo predstavljati brez splošne dostopnosti do informacij in svobodnega pretoka le-teh. Eden izmed pomembnih dejavnikov tega razvoja v slovenskem prostoru so tudi knjižnice.

Vendar se zdi, da slovenski poslanci ne želijo prisluhniti sodobnim trendom razvoja. Ravno nasprotno, svoje volilce želijo kaznovati dvakratno. Prvič, knjige, časopisje in drugi sodobni nosilci informacij bodo še v večji meri postali dobrina, ki bo dosegljiva le ozki skupini privilegiranih državljanov Slovenije. Drugič, knjižnice — branilec načela splošne dostopnosti do informacij — bodo to načelo vedno težje uresničevale, saj bo njihov fond kmalu začel usihati. O posledicah, ki so vidni iz teh trendov, pa ob koncu 20. stoletja raje ne bi... Ali ni bilo nekje zapisano, da naj bi se Slovenija do leta 2000 približala Švedski?

Kakorkoli že, na slovenski parlament, na slovensko vlado in njena ministrstva, in ne nazadnje, na slovensko javnost se obračamo z

zahtevo, naj ta del zakona čimprej izgine iz našega okolja ter nam ostane v spominu kot neprijetne, moraste sanje. Če pa parlament in vladna telesa niso pripravljeni umakniti obdavčitve tiska, pa upamo, da bodo iz plačevanja davkov na tisk in ostale nosilce informacij izvzete vsaj knjižnice. Velika večina državljanov Slovenije bo imela vsaj v okviru knjižnic možnost, da se bo uprla lastni marginalizaciji.

Enota za razvoj knjižničarstva

P.S.: Kot verjetno že veste, so ustrezni organi Republike Slovenije po številnih intervencijah sprejeli Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o soglasju k zakonu o začasnih ukrepih o davku od prometa proizvodov in storitev (Uradni list RS, št. 7, 22.2.1991). V tem odloku so navedene vse tiste publikacije, ki v prihodnje ne bodo več obdavčene, med drugim tudi publikacije strokovnega, znanstvenega, umeniškega, kulturnega in izobraževalnega značaja.

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE KNJIŽNICE

SKUPNOST SIK

Že od junija preteklega leta, ko je bil ustanovljen iniciativni odbor za ustanovitev poslovne skupnosti SIK v Sloveniji, tečejo priprave za ustanovitev poslovne ali z enakim ciljem kako drugače imenovane skupnosti ali zveze.

19. februarja je bil v ta namen v Ljubljani sklican drugi sestanek SIK Slovenije. Rajko Slokar, predsednik iniciativnega odbora, ki je vodil ta sestanek, je udeležencem

predstavil rezultate ankete, ki jo je pripravilni odbor pripravil, da bi dobili popolnejši vpogled v razmere SIK. Z anketo so želeli ugotoviti, kakšna je vizija bodočnosti in razvoja SIK, kakšne so njene gospodarske pozicije, prostorski problemi, problemi kadrov, kako je z dotokom gradiva, kakšna je opremljenost knjižnic za aktivno sodelovanje v KIS, idr.

Razmere so dosti kritične in zapletene, tako da se je iniciativni odbor odločil, da kot eno svojih prvih nalog poleg registracije organizacije, ponudi že na tem sestanku tudi teze za slovenski nacionalni program SIK. V tezah so opredeljena izhodišča in cilji, vsebina in način uresničevanja ter način financiranja tega programa. Po razpravi o teh vprašanjih, ki jih bo treba dopolniti, je bila ustanovljena posebna skupina, ki naj teze dopolni in razreši nejasnosti in nedorečenosti v ponujenih tezah.

Na sestanku so bila obravnavana še nekatera druga vprašanja, od strokovne narave pa do statusnih vprašanj knjižničarskih delavcev, od dileme ali se zavzemati za kolektivno pogodbo za OD ali za zakon, o davku na knjižno produkcijo in zahtevi po protestu, o vprašljivosti sprejetih standardov in normativov, ki jih ne uresničujemo, do neurejenih in zmedenih odnosov v občinah, kjer občinski organi in njihove strokovne službe večkrat povsem samovoljno, mimo obstoječe zakonodaje, odločajo o usodi knjižnic. Zato so se zavzeli za kar najhitrejšo ureditev vprašanja SIK na slovenski ravni, saj so zdaj popolnoma odrezani od informacijskih virov in ne vedo, kaj se bo z njimi dogajalo.

Med drugim so predložili tudi teze za statut nove organizacije in nov sedež, ki bo v prihodnje v Knjižnici Bežigrad, v Ljubljani, Vodovodna 3.

Ančka Korže-Strajnar

PROGRAMSKA OPREMA

V zadnjem obdobju so knjižnice "oble-gane" s številnimi softverskimi ponudbami, ki naj bi razrešile problematiko avtomatizacije njihovega poslovanja. Gre predvsem za različne programske aplikacije, izdelane za mikroročunalnike tipa PC ter namenjene posameznim segmentom poslovanja knjižnic (katalogizacija, izposoja itd.). Ob nekaterih pozitivnih premikih kot so npr. spodbujanje konkurenčnosti na tem področju, pa so knjižnice vseeno več ali manj prepuščene lastnim odločitvam. Zaradi pomanjkanja računalniškega znanja se tako velikokrat nahajajo pred dvomi, katera softverska rešitev bi bila najprimernejša za njihovo okolje. Ob tem se pogostokrat tudi ne zavedajo, da je sestavni del vsake instalacije programske opreme tudi zagotovitev dodatnega vzdrževanja, servisiranja in tudi izobraževanja.

V takšni situaciji se ponujata dve skrajni rešitvi:

- prepustiti zadeve stihijskemu razvoju: to bi seveda izredno prizadelo predvsem manjše knjižnice, ki bi ostale brez kakršnekoli strokovne zaščite;
- uradno (tj. na osnovi razpisa) izbrati institucijo, ki naj bi v celoti poskrbela za hardversko in softversko opremljanje knjižnic: čeprav je to kratkoročno ustrezna rešitev, pa v daljši časovni perspektivi vnaša elemente monopolizacije na tem izredno občutljivem področju.

Enota za razvoj knjižničarstva se je odločila, da bo pri razreševanju te problematike ubrala "srednjo pot". V kratkem bo spodbudila ustanovitev neodvisne strokovne komisije, ki bo na osnovi natančno izdelanih kriterijev evalvirala in verificirala posamezne programske rešitve. To pomeni, da bodo posamezne knjižnice — preden se bodo odločile za nakup

določenega softvera — lahko dobile strokovno mnenje o ustreznosti tega softvera.

Podoben pristop imajo tudi v Avstriji, kjer v okviru bibliotekarskega društva deluje posebna komisija za ocenitev in verifikacijo posameznih programskih rešitev. Tudi pri nas bo potrebno najti ustrezno institucionalno rešitev. Predlog naj bi po skupnem dogovoru izdelali Enota za razvoj knjižničarstva in IZUM.

mag. Mirko Popovič

VISOKOŠOLSKE KNJIŽNICE

POVEZOVANJE VISOKOŠOLSKIH KNJIŽNIC UNIVERZE V LJUBLJANI

Komisija za informatiko, dokumentalistiko in knjižničarstvo Univerze v Ljubljani je pripravila 14. februarja 1991 v prostorih Centralne ekonomske knjižnice okroglo mizo o možni bodoči organiziranosti in povezovanju visokošolskih knjižnic Univerze v Ljubljani. Po dolgem obdobju indolence je Univerza vendarle pokazala interes in skrb za knjižnice pod svojim okriljem — okrog 50 visokošolskih knjižničarjev je lahko pozdravilo tudi predstavnike Univerze.

Razprava je temeljila na štirih prispevkih:

1. *Knjižnični informacijski sistem Univerze v Ljubljani (KISUL)* (Melita Ambrožič, Stanislav Bahor, Tomaž Kobe, Ana Martelanc) — strokovni kriteriji, ki opredeljujejo KIS Univerze v Ljubljani, njegovo organizacijo in upravljanje, informacijsko dejavnost, izobraževanje uporabnikov, kadre in financiranje.

2. *Aktivno vključevanje visokošolskih knjižnic Univerze v Ljubljani v vzajemni katalog* (mag. Mirko Popovič) — predstavitev vzajemne baze bibliografskih podatkov, osnovni cilji vključevanja visokošolskih knjižnic v vzajemni katalog, odprava dvotirnosti pri gradnji VK in specializiranih podatkovnih zbirk, zagotovitev tesnejšega sodelovanja med RCULj in IZUM, imenovanje osrednjih knjižnic za posamezna strokovna področja.

3. *Računalniška podpora KISUL* (Maja Žumer) — definicija informacijskega sistema in njegovih segmentov: katalog, njegove funkcije, vnos in ažuriranje; specializirane zbirke, tvorba in obdelava; tuje podatkovne zbirke; računalniške rešitve ob sodelovanju RCULj in IZUM.

4. *Računalniška oprema in komunikacije v visokošolskih knjižnicah Univerze v Ljubljani* (Melita Ambrožič) — pregled obstoječe računalniške in komunikacijske opreme in izražene potrebe po dodatni opremi knjižnic.

Razprava se je občasno vrtela na mestu, vendar so sklepi, ki jih bo obravnavala še Komisija za informatiko, dokumentalistiko in knjižničarstvo, nato pa še drugi ustrezni organi Univerze, konkretni in konstruktivni:

- knjižnice posameznih strokovnih področij se morajo dogovoriti o vsebinskem povezovanju,
- pospešiti je treba postopek za imenovanje osrednjih visokošolskih knjižnic (kriteriji so že izdelani),
- definirati je treba vsebino vzajemnega kataloga,
- opredeliti je treba odnos med vzajemnim katalogom in specializiranimi zbirkami,

- predvideti je treba postopke in možnosti za vključitev centralnega kataloga KISUL v vzajemni katalog (YUBIB),
- določiti je treba minimalne standarde za sodelovanje v vzajemnem katalogu,
- opredeliti je treba potrebe po programskih vmesnikih za OPAC,
- računalniška centra slovenskih univerz je treba vzpodbuditi k sodelovanju in iskanju skupnih rešitev.

Večino zadanih nalog bo opravila že omenjena komisija v sodelovanju z ad hoc delovnimi skupinami strokovnjakov informatikov.

Ivan Kanič

STROKOVNI KRITERIJI IN MERILA ZA VISOKOŠOLSKE KNJIŽNICE

Strokovne kriterije in merila za visokošolske knjižnice — knjižnični informacijski sistem univerze, je sprejela Skupščina Zveze bibliotekarskih društev Slovenije že v letu 1988. Strokovni svet za knjižničarstvo Republike Slovenije je tudi obravnaval strokovne kriterije in sicer na seji dne 9.2.1989. Člani strokovnega sveta so kriterije sprejeli kot osnutek in predlagali, da se kriterije posreduje v obravnavo Univerzi v Ljubljani in Mariboru.

Na Univerzi v Mariboru so kriterije kmalu nato potrdili. Na ljubljanski univerzi pa je razprava stekla šele v drugi polovici 1990. leta. Pripomb posameznih fakultet ni bilo veliko in so se v glavnem nanašale na (samoupravno) terminologijo v tekstu. Tekst in pripombe je ponovno obravnavala sekcija za visokošolske knjižnice pri ZBDS. Na seji, ki je bila v januarju 1991, so člani ugotovili, da trenutno

teksta ni mogoče popraviti, ker se nahajamo danes v situaciji, ko stara zakonodaja ni več aktualna, nova, ki nam bi bila osnova za spreminjanje terminologije, pa še ni sprejeta.

Sekcija za visokošolske knjižnice je zato Komisiji za informatiko, dokumentacijo in knjižničarstvo pri Univerzi v Ljubljani priporočila, da se strokovni kriteriji sprejmejo v predlagani obliki in da se revidirajo, ko bo sprejeta ustrezna zakonodaja na področju knjižničarstva.

Ana Martelanc

IZOBRAŽEVANJE

INTENZIVNEJŠE VKLJUČEVANJE KNJIŽNIC V IZOBRAŽEVANJE ALI POVEDALI SO MI

To šolsko leto potekajo izobraževalni seminarji tudi za knjižničarje osnovnih in srednjih šol. Prireja jih Zavod RS za šolstvo, sodeluje pa tudi NUK s predavanjem ali z delavnico idej na temo *Knjižnica v procesu pridobivanja znanja, spretnosti in navad*. Na dosedanjih 14 predavanjih so udeleženci v razgovoru najpogosteje menili: "To bi morali vedeti tudi ravnatelji in vsi učitelji na šolah." Enako mnenje o tem predavanju so imeli učitelji slovenskega jezika, udeleženci na seminarju o branju, ki ga je priredil svetovalni center za otroke, mladostnike in starše. Predlogi:

1. Vsaka knjižnica mora izvajati izobraževanje uporabnikov in to naj počne za to ustrezno izobražen knjižničar.

2. Šolski knjižničar mora izobraževati za uporabo knjižnice in njenih informacijskih virov poleg učencev tudi vse pedagoške delavce šole.
3. Izobraževanje uporabnikov mora potekati na vseh višjih in visokih šolah z obveznim sodelovanjem knjižničarjev.
4. V program rednega izobraževanja učiteljev za vse stopnje izobraževanja se naj uvede seminar (obvezni ali izbirni) o uporabi knjižnice in njenih informacijskih virov. Če pa to ni možno, se mora ta del obravnavati v okviru obveznih pedagoških predmetov (didaktika, metodika).

Tako se bo, kot trdi Devine (1987), uresničilo uspešno učenje, ki je po njegovem organizirano navodilo o uporabi knjižnice in odkrivanju njenega raziskovalnega gradiva. K temu prispeva knjižničar v sodelovanju z učiteljem in še zlasti od slednjega je odvisno, kakšen bo odnos učencev do knjižnice in stopnja uporabe njenega gradiva. Vprašanja:

1. Ali imajo vse knjižnice programe izobraževanja uporabnikov?
2. Ali imajo vse knjižnice za izvajanje teh programov ustrezno izobražene knjižničarje?
3. Ali uporabljajo knjižničarji ustrezne metode za izobraževanje uporabnikov?
4. Če knjižnica nima pozitivnih odgovorov na vprašanja 1. do 3., ali ima vsaj ustrezna pismena navodila za uporabnike? (kar pa, seveda, ni enako 1. do 3).

Silva Novljan

Devine, T.G.: Teaching study skills.- Boston: Allyn and Bacon, 1987

TEMPUS

TEMPUS (*Trans European Mobility Scheme for University Studies*) je program Evropske skupnosti za podporo sodelovanja univerz Centralne in Vzhodne Evrope z deželami Evropske skupnosti. Gre za finančno podporo razvoju pedagoške vloge univerz in možnosti študija. Poudarek je na pretoku profesorjev in študentov, izmenjavi obiskov in kombiniranem študiju ter skupnih projektih. Ob tem je potrebno poudariti, da program TEMPUS ne sofinancira raziskovalnih projektov, temveč izključno projekte, ki predstavljajo organiziran in sistematičen prenos znanja in dosežkov iz Zahodne Evrope v naše izobraževalne programe ter sploh projekte, ki vplivajo na posodobitev in preobrazbo našega izobraževalnega sistema in visokošolskih organizacij.

Jugoslaviji, ki je vključena v program od 1991/92, je dodeljenih 7 milijonov ecujev. V Ljubljani obstajajo prizadevanja, da bi bil za Slovenijo TEMPUS Office pri Centru za razvoj univerze (CRU). Za vključitev v program TEMPUS si prizadeva tudi Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK) v Ljubljani. V sredo, 13.2.1991, sta bila na obisku v NUK vodja TEMPUS projekta dr. Ladislav Cerych in direktor CRU dr. Ana Krajnc. V razgovoru s strokovnimi svetovalci NUK so identificirali naslednja področja, s katerimi bi se NUK in ostale bibliotekarske ustanove v Sloveniji lahko vključile v TEMPUS:

- Povezava visokošolskega študija z informacijskimi viri
- Visokošolski in podiplomski študij bibliotekarstva in informacijskih ved
- Opremljanje visokošolskih knjižnic s pripomočki in gradivom o visokošolskem izobraževanju

Osnovni pogoj za vključitev v program TEMPUS je, da morata pri vsakem projektu poleg naše ustrezne organizacije obvezno sodelovati najmanj dve organizaciji iz dveh različnih držav – članic EGS. Zato bo NUK v prihodnjih dneh poskusila navezati uradne stike z naslednjimi institucijami:

1. Velika Britanija:

- (a) University of Sheffield, Department of Information Studies, Western Bank, Sheffield S10 2TN

2. Nemčija:

- (a) Universität Konstanz, Postfach 5560, Universitätsstrasse 10, D-7750 Konstanz 1
- (b) Stadts- und Universitätsbibliothek, Bockenheimer Landstrasse 134-138, D-6 Frankfurt am Main

3. Italija:

- (a) Università degli studi di Padova, Dipartimento di elettronica e informatica, Via Gradenigo 6/A, I 35131 Padova

4. Avstrija:

- (a) Universitätsbibliothek Graz, Universitätsplatz 3, A - 8010 Graz

O rezultatih dogovarjanja in možnostih vključevanja slovenskih bibliotekarskih institucij v TEMPUS vas bomo sproti obveščali.

mag. Mirko Popovič

PREDSTAVLJAMO VAM

**TUDI LETOS NA STROKOVNO
POSVETOVANJE ABDOSD**

ABDOSD (Arbeitsgemeinschaft der Bibliotheken und Dokumentationsstellen der Osteuropa-, Südosteuropa- und DDR-Forschung), je strokovno združenje, nastalo leta 1971 v Nemčiji. Kot pove že ime, se ta "delovna skupnost knjižnic in dokumentacijskih služb" ukvarja s proučevanjem literature vzhodne, jugovzhodne Evrope in (nekdanje) Nemške demokratične republike, njeno delovanje pa sega tudi na področje izmenjave informacij in izkušenj iz knjižničarske in dokumentacijske stroke. Članstvo sestavljajo večinoma bibliotekarji, dokumentalisti, ali pa raziskovalci, zaposleni na slavističnih oddelkih knjižnic in dokumentacijskih centrov. Večinoma vsak od njih tudi govori vsaj enega od slovanskih jezikov.

Čeprav je predmet proučevanja teh slovanskih oddelkov literatura, jezikoslovje, umetnostna zgodovina in kultura vzhodnoevropskih dežel, pa ni nobena skrivnost, da je bilo združenje na začetku pretežno politično orientirano; proučevali so zlasti družbenopolitične razmere in kršenje človekovih pravic v deželah vzhodnega bloka (in Jugoslavije); zelo močno interesno področje pa je še nemška kultura, nemški jezik in nemški življenjski izven teritorija ZRN. Permanentna naloga ABDOSD je izdajanje bibliografije (Bibliographie zur Osteuropaforschung), ki jo tiskajo v Parizu.

Iz prvotno izključno nemškega se je združenje v dvajsetih letih svojega delovanja razširilo tudi na druge zapadnoevropske dežele, po letu 1985 pa so v skupnost začeli

prihajati tudi predstavniki vzhodnoevropskih dežel. Delovno in interesno področje ABDOSD je postalo izredno široko, leta 1989 pa so vključili v stalno tematiko še avtomatsko obdelavo podatkov.

Slovenija s svojim predstavnikom sodeluje v ABDOSD od leta 1986 dalje, ko se je v Würzburgu predstavila z referatom pomočnica ravnatelja NUK Martina Šircelj. Naslednje leto, 1987, pomeni neke vrste prelomnico v delovanju te organizacije: maja tega leta je bilo namreč strokovno posvetovanje ABDOSD v prostorih Univerze v Ljubljani. Prvikrat od svojega obstoja je imelo združenje posvet izven geografskega območja ZRN in s tem pokazalo svojo internacionalnost. Ob tej priložnosti je z referati sodelovalo več bibliotekarjev iz NUK. Sledila so še posvetovanja v Heidelbergu, Münchenu in Budimpešti. Teh se je udeleževal Tomaž Kobe iz NUK (na dveh z referatom).

Tudi na letošnje posvetovanje, ki bo od 30. aprila do 3. maja v Kölnu, je bil povabljen Tomaž Kobe. Tematika posvetovanja je namenjena družbenim in kulturnopolitičnim spremembam v Evropi ter njihovim vplivom na knjižničarstvo in dokumentacijsko dejavnost v zvezi z nabavo literature, posredovanjem informacij in dostopnostjo knjižničnih fondov. Prijavljenih je že 40 referatov, v programu pa je tudi ogled najpomembnejših knjižnic in inštitutov v Kölnu in Bonnu. Posvetovanja ABDOSD so poleg zanimivih strokovnih prispevkov in ogle-
dov tudi nadvse zanimiv mednarodni forum za izmenjavo idej in informacij. Zato je za nas, ki se želimo čimbolj vključiti v Evropo, udeležba na teh mednarodnih srečanjih nedvomno zelo koristna. Udeležencem iz manj razvitih dežel in kriznih področij stroške bivanja plača Südosteuropa-Gesellschaft.

Tomaž Kobe

OBVESTILA

Nekaj o bolj profesionalnem odnosu. Z ustanovitvijo Enote za razvoj knjižničarstva sta se povečala obseg dela in odgovornost svetovalcev za posamezna strokovna področja. Če želimo, da bodo svetovalci kvalitetno in učinkovito opravljali svoje delo, prosimo za naslednji dogovor:

- vabila za različne sestanke, na katerih želite prisotnost strokovnih svetovalcev, pošljite najmanj 7 dni pred sestankom,
- obiski v Enoti za razvoj knjižničarstva naj bodo vnaprej telefonsko ali pisno najavljeni.

Le tako bomo lahko zagotovili, da se bodo posamezni svetovalci temeljito in profesionalno pripravili za obravnavo določenega problema. Zavedamo se, da vas bo kakšen nepričakovan problem prisilil, da skličete sestanek ali razgovor še isti ali pa naslednji dan. Na takšne klice se bomo seveda tudi z veseljem odzvali. Če pa gre za redno in ustaljeno dejavnost, pa vas prosimo za zgoraj navedena "pravila igre". — Mirko Popovič

(Ne)delovanje strokovnega sveta za knjižničarstvo. Strokovni svet za knjižničarstvo deluje kot medresorni organ Republiškega sekretariata za kulturo, Republiškega sekretariata za vzgojo, izobraževanje in telesno kulturo ter Republiškega sekretariata za raziskovalno dejavnost in tehnologijo. Svet obravnava vse pomembnejše probleme bibliotekarske stroke, ter o njih sklepa in daje soglasje,

zato je njegovo redno delovanje zelo pomembno za razvoj bibliotekarske stroke.

V letu 1990 je svet deloval v novi sestavi. Izvršni svet RS je zaradi tega, ker so strokovni svet prej imenovale samoupravne interesne skupnosti, na svoji seji dne 18.1.1990 sprejel sklep o ustanovitvi in imenovanju novega strokovnega sveta iz vrst bibliotekarskih strokovnjakov na osnovi 39. člena Zakona o knjižničarstvu.

Zadnjo sejo v novi sestavi je svet imel v juniju 1990. Po tem datumu se svet ni več sestajal, ker so se pojavila mnenja o legitimnosti njegovega imenovanja. Ta negativna mnenja so zavrla delo sveta in s tem tudi onemogočila rezreševanje nekaterih pomembnih problemov v stroki. Izvršni svet Republike Slovenije še ni ponovno imenoval strokovnega sveta, ker področna zakonodaja še ni usklajena z ustavo. — Ana Martelanc

Simpozij o gradnji knjižnic v Avstriji.

31. januarja je Tehnična univerza na Dunaju priredila simpozij v počastitev 60-letnice direktorja knjižnice Tehnične univerze g. dvornega svetnika dr. Josefa Wawroscha, o gradnji knjižnic v Avstriji. Otvoritvenim besedam rektorja Tehnične univerze in predstavnika ministrstva za znanost in raziskovanje je sledila prezentacija projektov novogradenj in adaptacij 8 univerzitetnih knjižnic, 3 deželnih knjižnic, 2 specialnih knjižnic in nadalje zapletene dograditve avstrijske nacionalne knjižnice za potrebe hrambe in uporabe velikanskega fonda periodičnih publikacij te knjižnice. Zanimivo je, da se je dežela, ki je doslej veljala na knjižničarskem področju prej za konzervativno kot za sodobno, odločila, da posodobi najprej dostop do gradiv in informacij predvsem v tisti vrsti knjižnic, ki napajajo z informacijami in znanjem univerzitetni intelektualni potencial. V vseh novograd-

njah in adaptacijah uveljavljajo prost pristop. Znano je, da avstrijske univerzitetne knjižnice niso bile revne, kar zadeva gradiva, le dostop do njih je bil spričo nesodobne organizacije postavitve gradiv otežkočen. Z novogradnjami in adaptacijami v prid prostega pristopa in vsega, kar temu sledi (računalniška obdelava podatkov itd.), hitijo tako Avstrijci (7 milijonov jih je) z velikimi koraki, tekmovalno, v povezovanje v Evropi, na področju pretoka informacij in znanja na univerzitetnem nivoju. V Ljubljani, žal, še nobeni univerzitetni knjižnici niso bili dani pogoji za preobrazbo v prosto dostopnost do gradiv. — Martina Šircelj

Gradnja NUK II. Priprave za gradnjo NUK II so v teku. Izdelan je idejni projekt s strokovnega in arhitektskega vidika. Člani strokovne bibliotekarske in arhitektske skupine so se potrudili in našli najboljšo sintezo delovanja. Na dogovorjeni lokaciji potekajo po programu tudi arheološka izkopavanja. Prva faza teh izkopavanj je že končana, pomembnejši del izkopanin je bil prikazan na razstavi v Kulturno-informacijskem centru Križanke. Financiranje gradnje je od leta 1990 dalje v rokah Sekretariata za raziskovalno dejavnost in tehnologijo Slovenije. Za očiščevalna dela na lokaciji pa bo poskrbelo mesto Ljubljana. — Ančka Korže-Strajnar

Statistična poročila 1990. Enota za razvoj knjižničarstva pri NUK je v začetku februarja vsem SIK-om, specialnim in visokošolskim knjižnicam razposlala vprašalnike o delu knjižnic v letu 1990 (SIK-i so prejeli še vprašalnika o matični in o domoznanjski dejavnosti). Prosimo, da nam natančno izpolnjene vprašalnike vrnete najkasneje do

31. marca 1991. Dodatne informacije o izpolnjevanju lahko dobite po tel. (061) 332-853 int. 53, pri Silvi Novljan.

Tečaj vzajemne katalogizacije za SIK.

V Mariboru je bil v dneh med 11. in 15. februarjem 1991 v organizaciji in izvedbi NUK in IZUM tečaj za usposabljanje aktivnih sodelavcev v procesu vzajemne katalogizacije. Udeležili so se ga predstavniki devetih regionalnih in petih ljubljanskih splošnoizobraževalnih knjižnic, ki so bile vključene v projekt opremljanja regionalnih in regionalno pomembnih splošnoizobraževalnih knjižnic v Republiki Sloveniji s strojno in programsko računalniško opremo v letu 1990 in 1991. Vsebinska tečaja:

- predstavitev funkcij vzajemne katalogizacije;
- UNIMARC – pregled polj, podpolj, pomen indikatorjev, s poudarkom na katalogizaciji monografskih publikacij;
- spoznavanje delovnega okolja (nastavitve terminalov, vnos diakritičnih znakov, prijavljanje k sistemu itd.);
- struktura in osnovne funkcije programa za vzajemno katalogizacijo (predstavitev različnih možnosti iskanja, kopiranje iz vzajemne baze, osnovni izpisi iz lokalne in vzajemne baze – listki, bilteni, inventarne knjige, bibliografije, online pomoč itd.);
- predstavitev modula za izposajo (podatki o članih, izposoja, rezervacija, podaljševanje, opomini, statistike itd.);
- predstavitev elektronskega kataloga za uporabnike (KNJIGE);
- vnos podatkov o stanju zaloge (signature, inventarne številke, status publikacije, dostopnost itd.);

- iskanje po bazah podatkov na hostu IZUM;
- praktično delo – katalogizacija monografskih publikacij;
- prilagoditve SW rešitev za posamezne SIK.

Namen tečaja je bil poleg predstavitve funkcij programske opreme in spoznavanja sistema vzajemne katalogizacije tudi praktična usposobitev udeležencev za samostojno izvajanje katalogizacije enostavnejših monografskih publikacij v sistemu vzajemne katalogizacije. V začetnem obdobju bodo lokalni računalniki povezani s testno vzajemno bazo, tako da se bodo lahko delavci posameznih institucij ustrezno pripravili za prehod na delo z "zaresno" vzajemno bazo. V tem testnem obdobju bodo opravljene tudi še vse dodatne prilagoditve programskih rešitev za posamezne institucije in izkristalizirale se bodo seveda tudi potrebe po dodatnem izobraževanju. Dodatno izobraževanje bo organiziral NUK–Enota za razvoj knjižničarstva. — Stanislav Bahor

Poizvedba. Koprška knjižnica želi skompletirati poškodovan primerek brošure z naslovom "Prave egiptovske sanjske bukve od leta 1231. z razlaganjem sanj z pristavljenimi številkami za tiste, /!kateri žele/ svojo srečo v loteriji poskusiti", tiskane v Ljubljani ob koncu 19. stoletja (morda med leti 1869 in 1882) v založništvu Henrika Ničmana. Našemu primerku manjkajo prve štiri strani na začetku ter strani od paginacije 30 dalje. S poizvedbami smo se že obrnili na NUK, MUK ter na Semeniško knjižnico v Ljubljani, vendar nobena od teh omenjenega primerka nima, zato prosimo preostale knjižnice, da pobrskaajo po svojih fondih in nas obvestijo o morebitni

prisotnosti opisanega primerka na naslov: Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, 66000 Koper, Trg revolucije 1. — Vilma Krapež

Razstava. V Knjižnici Jožeta Mazovca v Ljubljani, Enota Zalog, Zaloška cesta 220, so 21. februarja 1991 odprli razstavo gvašev in temper slikarja Lada Ulčakarja. Razstavo si boste lahko ogledali do 21. aprila vsak dan od 12. do 19. ure, ob sobotah od 9. do 13. ure in vsako prvo in tretjo nedeljo v mesecu od 9. do 13. ure. Slikar se že dolgo in z veliko vnemo ter doslednostjo posveča krajinarstvu. — Matjaž Rolih

Pravljice po telefonu. Knjižnica Šentjur (D. Kvedra 16, 63230 Šentjur) že leto in pol omogoča vsem otrokom, da lahko poslušajo Pravljice po telefonu. Pravljica je sicer čisto kratka (največ 4 minute) in vsak dan drugačna. To omogoča naprava DITO, ki jo izdeluje podjetje DOPS Šentjur. In kako predvajajo pravljico? Vsak dan knjižničarka posname novo pravljico na aparat in potem, ko prenehajo delati v knjižnici, aparat vklopijo in tako se avtomatsko odziva na klice. Če otroci žele slišati "Jurčkovo pravljico", lahko pokličejo na številko telefona (063)741-277. Vse ostale informacije lahko dobite v Knjižnici Šentjur ali pa se direktno obrnete na proizvajalca DITA na podjetje DOPS (direktor Boris Križmanič, tel. (063) 741 385.) — Tatjana Cmok

Slovenska bibliografija. Izšla je temeljna slovenska strokovna publikacija, ki nam omogoča celovit pregled izdaj slovenske periodike za obdobje 1984-1985: SLOVENSKA

BIBLIOGRAFIJA - SERIJSKE PUBLIKACIJE. Pričujoča bibliografija zajema bibliografske popise serijskih publikacij za leti 1984 in 1985. Upoštevali smo časnike, časopise, almanaha, koledarje in občasne zbornike, ki izhajajo vsaj enkrat na leto, izjemoma na dve leti. Splošno načelo SLOVENSKE BIBLIOGRAFIJE je, da upošteva izdaje celotnega slovenskega kulturnega prostora, torej zajema tudi zamejske, izseljenske izdaje ter izdaje emigrantov. Bibliografski opisi so urejeni po abecednem redu naslovov, nato sledi pregled po strokah UDK, ki omogoča pregled po vsebini področij. Tako lahko hitro ugotovimo, v katerih naslovih najdemo določeno strokovno področje. Za bodoče izdajatelje pa so to smerice, katera strokovna področja so slabo zastopana ali pa jih ni. Na koncu je dodano imensko kazalo urednikov. Omogočamo vam tudi naročilo bibliografije s popisi serijskih publikacij za obdobje 1982-1983. Naročila zbira Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana, Turjaška 1 (glej naročilnico v prilogi).

UDK. Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani obvešča knjižnice in informacijske centre, da bo v aprilu 1991 izšel priročnik UNIVERZALNA DECIMALNA KLASIFIKACIJA (UDK), Slovenska skrajšana izdaja, 3. spremenjena in dopolnjena izdaja (glej naročilnico v prilogi).

V KROŽENJE

KNJIŽNIČARSKE NOVICE, 1(1991), št. 3. YU ISSN 0353-9237.

Izdala in razmnožila: NUK, Turjaška 1, Ljubljana

Uredil: Dare Balažič. Naklada: 450 izvodov.

SLOVENSKA BIBLIOGRAFIJA – NAROČILNICA

Nepreklicno naročamo:

...izvod(ov) SB A. ser. publ. 1982-1983, (izšla v letu 1988), po ceni 210,00 din+poštnina

...izvod(ov) SB A. ser. publ. 1984-1985 (izšla konec leta 1990), po ceni 390,00 din+poštnina.

Plačamo po prejemu publikacije skupaj z računom.

Naslov_____

Ulica_____

Kraj, poštna številka_____

Žig in podpis odgovorne osebe:

Naročilnico vrnite na naslov: NUK, Turjaška 1, 61000 Ljubljana.

.....

UDK – NAROČILNICA

Priimek in ime naročnika:_____

Ustanova:_____

Naslov:_____

Prednaročniška cena:

- ...izvod-a(e) UDK v knjižni obliki (4000,00 din)
- ...izvod-a(e) na disketah za ATARI (3000,00 din)
- ...izvod-a(e) na disketah za PC računalnik (3000,00 din)

Žig in podpis:

Naročilnico za prednaročilo pošljite do 30. marca 1991 na naslov: Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani, Tomšičeva 7, 61000 Ljubljana.